

TELEGRAPFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de două ori pre septembra: Duminecă și Joi'a. — Prenumeratunue se face in Sabiu la expeditorul foiei pre afara la c. r. poste cu bani găză prin scrisori francate, adresate către expeditura. Pretiul prenumeratunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 63. ANULU XIX.

Sabiu, in 8/20 Augustu 1871.

tră celelalte părți ale Transilvanie și pentru provinciile din Monarhia pre unu anu 8 fl. Iera pre o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru principiul și fieri străini pre anu 12 1/2 fl. anu 6 fl. Inseratele se plătesc pentru întâiala ora cu 7 cr. sirulu, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetare cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu 6 Aug.

Serbarea adălție în sacreia Maj. Sele Imp. și Regelui Franciscu Iosifu I.

Acăsta serbare s'a început de eri săr'a cu o retragere militară acompaniată de muzica. Adădiminea se continuă cu muzica și cu 24 salve de tunuri. Mai târdiș ești partea cea mai mare a garnizoanei în parada și sub decursul unei misse o parte din trupele pedestre dătări trei salve. De aci defilără pre dinaintea generalitatiei și se retrăserează care la asiediamintele lor.

In biserică gr. or. din cetate se seversă servitul dñeșescu cu totă solemnitatea de către mai mulți preoți și unu diaconu cu Preș. P. vicariu arhiepiscopescu Nicblau Popa în frunte. În decursul servitului dñeșescu se cătușă de către amintitul Parinte vicariu o rugăciune anume pentru serbatorea dñei natali a Maj. Sele Imperatului și Regelui, cărei i urmă înmulț poporului cântău de reunirea sodelilor români; ce participă la solemnitatea această avându stăgul ei la sine.

La 2 ore în aceași zi a fostu o mășă festivă, data de bar. Ringelsheim, comandă, la carea s'a radicalu primul toast pentru Maj. Sele Imp. și Regele. Muzica militară a executat cele mai alesă pieșe în tempulu cătușă a tenu mășa. După primul toastu s'a datu iera-si 24 de salve de tunuri.

Excel. Sele dlu ministrul de comerț și industrie Slavy, a sositu Joi săr'a aici in locu. Eri după servitul dñeșescu a fostu întră alte, binevenită de o deputație de membrii consistoriului nostru și de membrii corpului profesorale alu institutului nostru archidiocesanu, condusa de Preș. P. vicariu arhiepiscop Nicolau Popa. Deputația fu primita in modu lăză afabilu de Excel. Sele dlu ministru.

Adunarea generală

a Asociatiunii transilvane române pentru literatură și cultură poporului român.

Fagaras 29 Aug.

(Urmare și capetă.)

Soldați, se dice, că au unu felu de superstiție: apărindă sărelui cându rezare le servescă de îndreptarul sa judece, de cătușă luptă din diu' a aceea are sa sia săngerăso. Din cauza ca siedișeu în săr'a dñei dintău pre multu în conversaționă cu amici, pre cari nu i vediosemu demultu, cu rusește trebuie să marturisescu, ea nu vediosemu nici lună apunendu, nici sărele resarindu in diu' a destinată pentru a dău' a sedintă. Si asiă cându amu alegat la siedintă nici ca-mi intipueam luptă cea ferbinte, ce avea sa se intempele in sală muselor. Sa nu credi cătușorile ca aci a fostu yre-o luptă de acele de deplânsu, o luptă, a cărei urme suntu rosute de sânge și sumega din ruine. Nu. Aci a fostu o luptă, asiu dice, de principie, pentru ca se luptări principie sanatoase cu principie nesanatoase, principie de interesu comunu cu principie egoistice banescă, măscate in naționalismu.

Dară sa vinu la adeca: dlu Dr. Nicolau Popa și cetera — indata după cele obiceiuite la deschiderea siedinticii și după ceteră unor telegramă, dintre cari unul, subscrisu de Ioanu Paraschivu și prot. S. Tipeiu, invita adunarea pre anulu viitorul la Sabesiu, altu telegramu la Orestia, — disertația sea despre muzica, o opera lucrată cu scăntia și cunoștinția de obiectu, pre căreia in rendulul celeru-lăză disertaționi, mi-ar plăce să o vădă predata publicăției celei mai latite *).

* Se publică in „Gaz. Trans.”

Ină diu' a treceută străbatuse din comisiașiiile esmise unele murmurări cu privire la bugetu. Se audia că are să se înfățișeze unu postu nou de unu cancelistu lângă secretariul secundariu cu 300 fl. și după aceea că acestu postu și deficitul făcă „Transilvani” dela existența ei incă, voru dăansa la dispute infocate; dară totu nu mi le intipueam și după cutu s'a arătă. Si în adăveru că, abia a ajotisă adunarea la cestiuția făcă și discussiunea a fostu viia. Atunci atinsu mal susu ca cu ocasiunea această s'a loptat principiile sanatoase cu cele ne-sanatoase. Putenia pacientia dela on. cători și să se convingă. Dlu adv. I. Popa propune căsarea făcă, din consideraționă, că ea în circumstantele in cari se află nu dovedește vitalitate, său potere de viață, și este numai o sarcina a bugetului în viață-care anu. E dreptu ca sărău pară că nu ne face onore propunerea dlu Popa, cându oru consideră cine-va numai impregurarea, ca cu o făcă are să se imputeneze foile noștre periodice. Dară cauțându la anticuarismul materialului, căreia e numai mătăsu dintr-o carte într'ală și la putințelui interesu că poate escită retipararea superfluo a molitoru materii pentru clasa ce se ocupă cu literatură, și în fine afăra făcă in o distanță asiă de mare in totă privință de scopulu ei de a fi făcă a poporului și in fine, cauțându ca aceea nu se redactează in intielesulu statutelor, ei ca secretariul primariu de parte de comitetu, e domnul absolut preste făcă: dlu Popa n'a fostu nejustu, ci cu inima finisca a potutu face propunerea.

Ei bine! ce s'a facutu? S'a trăsă clopotul celu mare de partidă, și apoi clopotul confesionașismului și in fine s'a cugătă la interesele materiale. Dlu redactoru alu făcă s'a vediutu atacatu că barbatu de partidă politica și după ce si-a numeratul totu insușirile, totu meritul solo' si da dimisiunea, nu scimă a cătea ora. Omenei, cari iera iubescu multu indiferentismul confessionalu din gara, alergau acum in totă părțile să-si adune credințioșii in contră „neunitorii” (o tempora!). Popa și cei ce-lu sprințină, nu scimă pentru că sa domolescă visorul provocat in partea căreia și vedea atacate interesele prin propunerea sea, său din ce altu motivu, și-nu retrăsă propunerea. Dară după această se nasce alta propunere: Domnul Dr. Borcică propune că lângă salariul secretariatului, celui adăverutu, i amu si disu noi, său după cum se numesce, secundariu, de 400 fl. sa se mai adauge 200 fl. și pre lângă venitul de 600 fl. secretariul Asociatiunii sa redigă făcă, propunetoriul se pare că mai eră de parere, că unu secretariu e de ajunsu, căci după experiență de 10 ani vedem, că numai unul a fostu de lipsa. Durere, ea după multe întrebări naive din ceea parte, că ce scopu are propunetoriul cu propunerea sea, și imaginase unii, că si in propunerea această suntu ascunse planuri pentru caderea dlu Baritiu din redacționă, pentru caderea făcă și căte alte, pre căndu scopulu eră sa se usiore bugetulu cu 500 fl. de florini pre viață-care anu, și sa se emancipe făcă din stagnația in carea se află. Me miru și m'amur mirat cu in cestiuția asiă de călăra sa se rapescă unu Elia Macelariu, căndu eră sa se pună cestiuțea la votu, că sa propuna votarea nominală, „că nasiunea sa vădă cine suntu cel ce suntu contră făcă (?)”. E si mai multă de mirat cu unu Metianu, unu Ioanu Popescu, că sa tacemur de altii, d'aldo I. Comisia, Petru Popescu sa voteze in contra propunerei lui dr. Borcică.

Interesantu de totu a fostu ca, dlu Macelariu și după densul dlu V. Romanu sprințină propunerea cestionată, celu dintău ca modificarea, ca nu 200 ci 400 sa se adauge la salariul secretariului, și mai târdiș apoi totuși se abatoră dela sprințină această.

Votulu nominală a decisă contră propunerei, înse vorbirile din partea avocaților și profesorilor din Sabiu și Brașovu au versat o semință sanatoasă de principie in locul basmelor de autoritatea d. e. a dlu Baritiu, cărele totu dămissiunea si totu hu se mai poate deslipă de cele patru „sute siroare”, după cum le numescă denisul.

Salariul cancelistului a cadiutu și s'a președutu in dăne stipendie de căte 150 fl. pentru juriști, cari voru fi aplicati in cancelariu Asociatiunii.

Unu faptu nobile amu ină sa amintescu până încheiu raportula. Dlu bibliotecariu alu Asociatiunii, I. Maximu, a resignatul de salariul seu de 100 fl. in favorea fondului Asociatiunii.

Alte amintente le concredu că on. publicu cători sa le alle din protocoale adunări generali, căci de cătușă le u-siu stria lote, măne poindă mi s'ară potă face impunare, ca sf eu agitezu in contră făcă „Transilvani”.

Seră a fostu unu balu frumosu și inimă. Aceste suntu ce mi le-amu potutu nota că sa le impărtășiesc publicului. On. publicu me va excusă pentru suvenirile și reflecționile ce le amu mai adausu la incepătu și in decursul raportului. Bă eu lu rogu, că spre incheere să-mi permită că sa esprimu și unele dorințe și adeca: că Dileu sa ne ferescă pre visorul de servilismu că celu din cuvențarea de deschidere; de interesu banescu că celu manifestat cu ocasiunea desbaterei bugetului Asociatiunii și de votari de partidă și nu de consciință, după cum ni se pare că s'a intemplat totu eu ocasiunea bugetului, căci asiă vomu și securi de prosperitate Asociatiunii și de aceea pentru căre e crește Asociatiunea, adeca de prosperitatea națiunii. Aminu!

Intervenție in România?

(De G. Fr. Kolb)

Presupunerea e asiă dăra în faptă serișp opinata, că Germania, și de cătușă cum-va se poate ajunge, și Austria va procede cu forția conță României, pentru de a midiloch că unu număr de speculatori la casigru nemoderat, după ce întreprinderea pericolosa să se scalică, să-si capseze banii și interesele neerăste (camătarnice) sperate. Presupunerea o destul de caracteristica peñtru de a merită că sa mai revenim iera-si odată la ea.

Nu voi tractă mai pre largu tem'a, ca cinoșiesc a trage interesu estraordinarie după banii sei, prin aceea, după cum de să ne intilege, se espune și la pericole estraordinari. Această e invederatu. Aici ince cu totu acesto au să respunda altii, cari întră totu relaționile n'au trasu nici unu crucieru din căstignu, — aici au să respunda popore intregi pentru jocul hazardu alu unor capitalisti cupidi, alu unor stăratani și omenei, cari prin aceia fură sedusi? Poterea și marirea imperiului nou germanu sa manifeste in modul, acestă ca statul cavăză pentru execuțarea unei speculațiuni cerbicoșe, care s'a întreprinsu de singurăci pre societălor lor și singuru in a loru folosu; și Austro-Ungaria, că căndu aru si deveștiu pre deplinu vasalulu imperiului nou, aru avea a face servicie de lucratiori de dă, sub protestul, ca unu număr de suditi ai sei asemenea fură sedusi in a dău' a linii de anteprenorii principali Strusberg, Ujest și consorți.

Ceea ce me indemna a luă pen'a la măna, e o observație de altu-fel: mai întâi, zorirea mei similități in apărindie anumite la domnia Napoleonă și imperiului germanu.

Ambe imperiile se proclamara, după cum e cunoscutu, cu „pacea”, cu totu aceste istorii ambe-

loru ne pote nară acum de la despre cele mai insrișate resbele. Înse nai departe.

Cându resară imperiul napoleonic în Francia, și se acăia creditul Mobilier de cădă; imperiul germanu înse d'abia formatu, nu se pote scapă de drumurile de feru române.

In imperiul francez jocă cunoscutul Lecker o rolă mare cu speculațiunile sele mexicane; în imperiul germanu din contra se aude despre speculațiunile române și alte a lui Strusberg, a ducelui de Ujest, ducelui de Ratibor și contelui dreptucreditosu Lehndorf. Geniu industrial a lui Lecker a adus-o până la expedițiunea în Mexico; Strusberg-Ujest-Ratibor-Lehndorf speră a o aduce până la o expedițiune contră României, de către poporul român va refuză constantu a-si aruncă avută sea, fără de aceea nu prea mare, pentru drumuri de feru nepracticabile; — și asiă este numai poporul care are a plati banchetul!

In Mexico se fină întreprinderea reu pentru domitoriu; în România se pare tocmai ca incă nu va fi la o cale bună pentru principale.

Înse destulu despre aceste.

Formarea de astăzi mai are încă o lătire, care merită să se consideră cu deosebire de Austro-Ungaria. Venitau incurcăturele numai din înțemplare, său pote său intrebuintiatu certă pentru drumul de feru în Petropolea, pote chiar și în Berlin, pentru de a crea o nouă neîntelegerie politică.

Teme-se ună sau altă diplomatie de vre-o inteligeră între părțile până acum desbinute ale statului imperial și se încercă din astăzi ca să se aruncă imperiul în alte incurcături? Ascăptă ea unu altu succesu politicu, până cându Frância încă nu e în stare a se miscă? Sau dôră se teme Russiei că să va perde resplată promisa pentru alianța sea în anul trecutu, tocmai asiă după cum i s-a intemplantu Napoleonului după în 1866? Urgăza ea acăstă pentru de a-si asigură cătu mai ingraba resplată, care are sa o scăda din spatele Austro-Ungariei și Turciei?

Resturnarea, care s'a inceputu la 1860 în Europa de deasupra în josu, e tocmai impregiurarea care nu va conduce liniscea tempu indelungatul acestei părți a lumii. Fia-care pace (pactu) conține în sine cins'a nouoru nelinisciri, nouoru resbele.

Cine n'ară și rîsu, în tempii mai dinainte, cându cine-va său și voitu a afirmă ca o diferență între speculantii, ce umbla după aventură, și regimul României, pentru unu drumu de feru reu clăditu, să potea caușă unu incendiu european? Adă d'abia mai ride cine-va de asiă ceva? E tocmai că pretempulu lui Ludovicu XIV., cându o ferestra asiedată nu după caprătă domitorului absolutisticu potea deveni caușă unui resbelu pustitoriu.

Până cându voru mai suferi poporele europene o atare stare? Starea acăstă va dură până poporele suntu destulu de orbite a aplaudă fia-care succesiu și după aceea a imbi' absolutismului și militarismulu midilocile spre incatenarea loru propria. — Cându autonomia poporelor, mai nainte adorata de toate partile Germaniei, care se numescu „liberale”, se calcasera în picioare prin anexiunea fortificată a Elsasu-Lotaringiei, să facutu sub pretestul, ca e necesariu pentru de a ne asigură „securitatea liniscea și pacea”. Zadarnica a fostu amonarea: „ve anexati numai o nouă Veneția”. Acum cându acăstă seducere prin colori nu mai este de lipsă a o intrebuintă, servesc relația cea de nou creată că pretestul de a susține militarismul în estinderea lui inadusită. Acum suntu tru pe mai multe de lipsă tocmai pentru Elsasu-Lotaringia. Indestulitoru e starea acăstă? Si totuși a contribuitu naționalul de némtiu (der deutsche Michel) insasi pré cu zelu la fondarea ei. Ce felu, poporele că și copiii vinu la minte numai priu păgube repetite!

Meditațiuni

asupra proiectului de unu regulamentu scolasticu, asternutu congresului naționalu bisericescu romanu din an. 1870 de catra comisiunea sea scolastica ad hoc.

(Capetu.)

Sectiunea a treia.

Autoritățile scolare.

Cautându la cei siese §§ singuratici ai acestei sectiuni, aflăm următoarele:

1. § 81 sună: „Tote scările confesionale mai de aproape printrenu atribuți, carele sa detin-

(?) , inferiore, superioare și cetățenesci statu sub iurisdicția sinodelor parochiale, respective protopresbiterali, în virtutea Statutului organicu” s. a.

Din acestu § vedem, că „Organisarea” cunoște de autorități ale scările noastre confesionale chiar pre acele, cari le impoternicesc la acăstă Statutul Organicu.

Dupa ce si-a alesu cine-va nisice personă, spre a conlucră, intru a ajunge la scopulu, pre care să-l a propusu, trebuie să arate să, că ce au de facutu, ce cade în sfără fia-cărei din tresele, să de care midilocile să se servescă la desfășurarea activității loru în exercitarea oficiului imbrătiesiatu.

Deci de către Statutul organicu prescrie orendu-ielii generali și pentru asiediamintele noastre scolare, are „Organisarea” de datorință, a specifică pre deplinu sfără de activitate satia cu scără atâtă a sinodelor parochiale, că ingrijitorie locali de scările, că și a celor protopresbiterali, că ingrijitorie preste cercurile scolare, s. a.

Pentru ca fără a se determină prin o lege anumita, ce să cătu are să indeplinească o autoritate, care vine în atingere nemidilocita, ce altă, care are a face cu scără numai midilocită; — prin acăstă potu fi lucările și uneia și altrei autoritățiici colo defectuoze, ici colo sarindu-si din vagasii, ici colo chiaru isbindu-se ună pre altă.

Pomenesc în adeveru „Organisarea” în secțiunile sele intăia și a două de „comună bisericescă” — să înființeze scără, fondu scolasticu s. a., de „comitetul parochial” — să provoacă scără cu recuise de invetimentu și a.; — dura apoi în această secțiune, carea este menită singuru numai pentru „Autoritatile scolare”, se cuveniă:

a) Sa culgea totu oblegamentele, care le impune în decursulu secțiunei prime și a două comunelor bisericesci și altoră fatia cu scără, sa le completeze, apoi sa le asiedie intr-unu intregu sistematicu, citandu §§, în cari apară ele în acele secțiuni, aratandu:

b) De către comună bisericescă are comitetul parochial, tiene sinode parochiale sub presedintia ordinaria a parohului localu, se tienu și sinode protopresbiterali sub presedintia protopresbiterului trachialu; care din aceste personă este obligată de către „Organisare”, a luă inițiativă și conducerea la ună? — care, a conduce de dreptul să a aduce în indeplinire alta afacere scolare? — care cui să dea séma despre lucările sele?

Dice mai încolo §-lu 81 între altele: „Acelu membru de comitetu (cetesce: alu comitetului; insa alu căruia comitetu?) . . . , carele intra în scără, spre a se convinge despre progresul cutărui scolaru (despre cei-a-lalti scările să nu-i pese?) . . . de către Organisare”, a luă inițiativă și conducerea la ună? — care, a conduce de dreptul să a aduce în indeplinire alta afacere scolare? — care cui să dea séma despre lucările sele?

§ 83 recunoscă și directori locali; dura apoi nu otăresce, că, nefiindu directorul loculu totu deodata și membru alu comitetului parochial, să ia și elu parte la siedintele acăstăi, în cari se tratăza despre afaceri scolare, său nu?

c) Dispensarea dela platirea dărei scolare, usurarea dărei scolare, controla asupra implementării cu scumpete a detorintelor invetitorilor, tinerelor esamenelor, darea licenței invetitorilor, a remané dela prelegru în casuri de necesitate, — s. a. cine are să le execute?

§ 80 prescrie reunioni invetitorilor; defină corporile invetitorilor; obligă corporile invetitorilor cercuali, a tiené de două ori pre anu conferinție; tote corporile invetitorilor dintr-o diecesă să tienă odata pre anu conferinție impreuna. Înse: — cine să conchieme conferințele? — cine să prezideze la conferințele inv.? — cine să îngrijescă, de se tienu acestea, său nu? — cine să înlesnă caletoriu invetitorilor până la locul, unde au sa se tienă conferințele, și până acasă?

Eră la locul său și determinarea altoru momente întru înflorirea acestor conferințe și folosirea loru pentru invetitorii și invetimentul.

d) Ce midilocile să înființeze autoritățile scolare la casuri de nevoie — numai fatia cu parintii, cari nu voru să-si dea copiii la scără?

2. § 83 sună: „Senatul scolasticu episcopal, că sa pote avea pururea în evidenția progresulu didacticu, denumește inspectori cercuali și directori locali.”

Cautându asupra acestui §, vedem, că substanțivul „inspectori”, fiindu ca nu este oterit!

mineze felu persoanei, nu inse numai missiunea acestei, că adjectivulu „cercuali”, pote aduce pre senatele scolare eparchiale intr-o astu-feliu de confuzie, incătu, neavendu indemanarea, a se consultă la momentu, se pomenesc de odata rapite cu o astu-feliu de turbare, de nu se mai pote smulgă din brațele vertegiului cotropitoriu, care le nevoiesc, a comite sapte cu totulu in contră principelor statutului organicu.

Pentru ca, de si pre basa § 29 din statutulu organicu și are fia-care cercu scolasticu, respective fia-care protopresbiteralu din provinciă nostra metropolitana pre protopresbiterulu seu, că pre atare, de inspectoru scolasticu; de-si „Organisarea”, fiindu ca ne repetesc in §-lu seu alu 81-lea, ca se bazează pre statutulu organicu, nu pote sa fi avendu cu §-lu seu 83 altu ceva de cugetu, decătu a obligă pre senatele scolare eparchiale, sa orenduișca nesce barbati de specialitate, carii, că comisari soalari, sa mărgă cu dd. protopresbiteri din cându în cându la visitarea scărilelor, că sa vădă cu mai mare agerime, de către se impărtășesc invetimentul în scără poporale preste totu amesuratul cerintelor pedagogice; totu-si vediendu-se d. e. și senatul scolasticu episcopal aradanu nevoitul prin § 83 alu „Organisarei”, a denumi inspectori cercuali, de si după acăstă nici ca potea sci, ce felu de inspectori cercuali avea sa denumește, dar' neavendu pote cându si cum a se mai consultă, si asiă că sa nu pote fi invituitu nu numai de negri-ginici, ci chiaru de renitentu: — a demisiunatu de odata pre toti dd. protopresbiteri din posturile de inspectori scolastici districtuali, fără că sa mai tienă despre acăstă contu si cu statutulu organicu, pentru ca firesc: „Nimenea nu pote slăgi la doi domni” — si i-au inlocuitu cu alte personă!

Cine părtă acum vină la acestu pasiu spre peire naționale — senatul scolasticu episcopal aradanu, său „Organisarea”?

Ore si voru acești „inspectori cercuali” de nou alesi de către „senatul scolasticu” aradanu, că sa pote avea pururea in evidenția progresulu didacticu barbati independenti, după cum dd. protopresbiteri demisiunati? — Ore intre acele siepte-dieci si cinci de scările din comitatul Sabolciului inchise de crență prin omenei regimului, căto voru fi de ale noastre confesionali?

Fi voru acești inspectori cercuali barbati ver-su pre cîmpulu pedagogie? — Si de către nu voru fi, nu se cuvine, a-i invitui cine-va pre dator pentru acăstă; fiindu ca cu ce dreptu pote pretinde cine-va, că d. e. unu militariu sa fia versatul si în teologie, său unu medicu sa cunoască cu deseverisire artea, de a portă resbelu regulatul?

Audită cine-va sa fi pusu vre-o data unu beliduce inteleptu pre medicii sa bombardeze si sa ia fortărețe cu asaltu, iera pre militarii sa vindeco pre cei raniti in resbelu?

Dreptatea pretinde dela fia-care numai, ce este elu in stare sa facă, si da fia-cui ce este alu lui!

Déca statutulu organicu, statorindu principie si pentru scără, impune senatelor eparchiale: „A starui, că la posturile invetitorilor sa se inainteze astu-feliu de clerici si pedagogi, cari au absolvat cursulu teologicu si din studiile pedagogice au depus esamenu cu calculu bunu (§ 122. pt. 11); „Organisarea”, că lege scolare specifică si amplificării a principioru, aduse nainte de statutulu organicu fatia cu scără nostra confessionale, trebuiă, desvoltându acestea, sa mai amplifice obiectivul senatelor scolare eparchiale cu: „A starui, că la posturile de profesori gimnasiali si alte scările mediocile sa se inainteze astu-feliu de barbati, cari, pre lângă cele prescrise in § 122. pt. 9. alu statutului organicu, au depus esamenu si din sci-entele teologice.”

Astu-feliu avându candidati nostri de preotia sa instrueze mai inteu tinerimea nostra in scără, că profesori si invetitorii, practisându adeca unu siru de ani anumitul pre cîmpulu pedagogie, vomu dobandi mulți barbati hărnicii, cari că pedagogi si psihologi rutinati vor poti lucra apoi in vii'a Domnului, cultivându si educându cu demnitate, sporii si succesu pre poporului nostru celu amaritul si dosaditul!

Preotulu este luminatorul poporului! Poporele, care si au respectat si-si respectă, si-au stimat si-si stimăza preolimea loru astu-feliu, nu au cadrutu si nu cadu sub nici unu regim, sub nici o forma de regim!

Esempie de felu persoanei acestea avemu destule inveterate, chiaru si in patria nostra!

Inse tóte aceste trecheri cu vederea și neluari aminte ale „Organisației”, precum:

1, prescrierea unor orenduieli, cari nu cadu in sfer'a sea,
2, asediarea unor orenduiile in cát'e dòue locuri,

3, amestecarea unor concepte,
4, lasarea afara a unor orenduieli, ce cadu in sfer'a sea,
5, dubietatea cuprinsului unor §§,
6, inteleșulu variu alu altoru §§,
7, contradicerea cătoru-va dintr'ensi,
8, lips'a de inteleșu pre alocuri'a,
9, pre iei pre colea si nerespectare cercustatorilor s. a. —

Nu suntu a le luá cine-va decât'u de o neceitate.

Trebuie sa iésa o scriere in mai multe pri-vintie neajunsu, déca autorulu ei, sia o persóna singuratica ori o comisiiune, va fi nevoit, a o face si ispraví vrendu nevrendu in cát'e dile; bă inca fára cá sa fi sciutu baremu de mai 'nainte, ca va avé onórea, a fi insarcinatu cu compunerea ei.

Déca la compunerea legilor, cá la ori-care alt'a, se cere sa sia autorulu bine-cunoscetu cu materialulu, ce vrea sa-lu desfasuire, cu obiceiurile si cercustarile ómenilor, pre cari sa-i reguleze in direcțiunea propusa, din cari tóte sa si pótă conchide cu certitudine despre posiveritatea de a dobândi resultatele, la care intesce; — in cát'e dile potu'au comisiiunea compunaloria a „Organisárii” ajunge tóte acestea si a asterne maritului Consistoriu unu regulamentu scolasticu coresponditoriu intru tóte? —

Ba nici decum!

De altmintrea totu opulu, pusu abia pre pi-cioare, se pote ajunge numai dupa mai multe tip-suri pro si contr'a; ceea cé nu au potutu maritului Consistoriu archidiicesanu sa ignoreze.

Succedendu si simpleloru acestoru meditatiuni, a contribui ee-va la ajungerea scopului scólei prin unu regulamentu fericitoriu, aru fi o bucuria.

Brasovu, 7 Iuliu, 1871.

Bellissim u.

Clusiu 4 Augustu

Astadi cu solemnitate mare depuse juramentulu Samuelu Filep, nou denumitulu comite supremu alu cetátiei Clusiu, Ghirl'a, Sicu si Zala in sal'a cetátiei inaintea comitetului cetatianu (centumviratu, comitetu séu representantiunea cetatienésca) si a unui publicu numerosu compusu din mai multe notabilitati si a altoru interesati de acésta causa. —

Solemnitatea asést'a au decursu in urmatoriulu modu:

La 10 óre siindu adunatu totu publiculu, ce erá indesitul in sal'a cea mare a casei cetatienesci, si venindu dlu jude primariu cetatianu Samuel Makoldy imbracatu in costomu nationalu cu sabie, concomitatu de capitanolu politianu cetatianu si alti senatori asemenea in costomu imbracati, — se adresă, ocupându loculu presidiale, cătra comitetu si publicu cu unu cuventu, in care aretă insemnarea dilei si scopulu adunărei, — si ca aru trebui a se alege o deputatiune din 4—5. membrii, care sa invite pre comitele supremu, dela cas'a sea, spre a bine voi de a se presentá pentru depunerea juramentului. Propunerea se primi — si propunendu pre capitanolu cetatianu Samuelu Ciszár si senatorulu Magyar, dintre oficianti, apoi dintre membrii comitetului pre Aleșandru Pál, inspre supremu scolaru Henrich Finali, acest'a s'a dusu sa-lu invite. —

La 1/2, pre 11 óre a si sosita ilustritatea sea dlu comite supremu cetatianu Filep intre strigări de „sa traiésca!“

Ocupându locu dea drépt'a lângă presiedintele Makoldy, fuse poftit de acest'a, ai predá decretulu de denumire si form'a juramentului, care cetindu-se de cătra notariulu respectivu, — dupa ceterire, urmă juramentulu, — ce se primi cu sgomolosé „sa traiésca!“

Acum ocupă comitele supremu loculu presidiale, si celi unu cuventu insemnatu cu privire la denumire si intarirea sea, multiam comitetului si oficiantilor magistratali, de carii s'a despăr-tit, etc.!

Judele primariu Makoldy rostí unu cuventu de introducere — si altulu capitanulu politianu de despartire.

Dupa aceste comit. supremu recomânda de locotitoriu intermaru, in loculu seu, pre Makoldy, care se si primi.

Apoi luá cuventulu adv. Alecsiu Simon, care consumtiendu cu cei doi ante vorbitori pentru denumirea III. dlu comite supremu Filep, si pentru introducerea in oficiu si aretă óresi-cum nemultiamire ca nu s'a padit legea corecta la cele urmante. Inca unele deslusiri, date de comitele supremu si mai alesu dupa propunerea lui Alecsiu Iakab, — care numai intru stát'a se afla neindestulit, intru cátu ministeriulu nu au aflat de bine a provocá pre comitetulu cetatianu spre introducere si festivitatea a fostu terminata.

Serbarea dela monastirea Putn'a 15/27 Aug. 1871.

Vir magnitudine animi, péritia
rei militaris et rebus contra Turcarum, Hungarorum et Polonorum
reges ac Tartaros feliciter gestis
omni aeo memorabilis!

Cromer. Lib. III. p. 452.

(Urmare.)

Cum se sui pre tronu si-si militarisá tiér'a, Stefanu 'si incepù cu putere missiunea sea de „barbatu vitézu si resboinicu“¹⁾ intr'alu cincilea anu alu domniei sele²⁾ print'o incursiune in secuime³⁾; intr'alu siéselea si alu noulea prin cuprinderea Cihilei si Cetátiei-Albe „pre care le luasera pagânii dela alti domni“⁴⁾ — ceea ce-lu face sa intre in conflictu cu Vladu Tiepesiu din Muntenia⁵⁾ — iéra intr'alu diecelea anu prin zidirea renunței monastiri Putn'a „intru laud'a lui Dumnedieu si a maicei nóstre nascetóre de Ddieu“ cum dice cronicariu.⁶⁾

La acésta ocasiune poetulu iobitu românilor, d. V. Aleșandri, rapórtă — in urmáorea frumósă balada, intitulata: „Altariul monastirii Putn'a“⁷⁾ — cum Domnolu Stefanu, dupa obiceiulu tieriei, merse sa se intréca la arcu cu ostentii sei, puindu temeli'a săntului locasii acolo unde cadiuse fulgeratórea-i sogéta:

Domnulu Stefanu, vitézu mare,
Ce-a datu groza prin pagâni,
Locasii săntu crestinatui
Astadi vrea sa faca daru,
Si... pre malurile Putnei,
Cu vitezii sei români,
Insusi merge sa aléga
Loculu săntului altariu.

Mare obstia ilu urméra
Si pre vale se latiesce
Precum aburii pre balta,
Cându lumin'a asfintiesce..

Capitani, ostasi cu zale
Si cu palosie de feru
P'ai loru cai sirepi, stau mândrii,
Cá la semnulu de resboiu:
Românesculu stégul de fala
Falsfie falnicu in ceriu..
Buciumulu buiesce 'n munte..
Suna valea de cimpoiu!

Eata ea lâng'o movila
Domnulu Stefanu s'a opritu
Totulu tace... ochii tienta,
Sta poporulu neclintit.

Trei ostasi, cu arce 'n mâna,
Pre movil' acum se urca:
Doi, cá zimbrulu, ageri mândrii,
Nalti cá bradulu dela munte,
P'ai loru umeri pórta gluga,
La brâu palosiu si pre frunte
Cu-a loru lungi si negre plete
Se cobó'o négra turca.¹³⁾

Ei adesu cu-a loru sagéta,
Rapedita susu in nuoru,
Print'r' fulgerilor focuri
Opritu-au vulturu 'n sboru.

¹⁾ „Vir fortis et bellicosus“ — Henrici Gutberlentii „Viri clarissimi chronologia“. Amsterdam. an. 1657. pag. 527.

²⁾ Cronic'a Moldovei de vorniculu Urechia pag. 118 Letop. t. I.

³⁾ Letopisitiele eod. loc. cit.

⁴⁾ Ibidem p. 119.

⁵⁾ Ist. gen. de P. Cernatescu p. 415.

⁷⁾ „De demnia lui Stefanu Voda etc.“ Cap. XII. Ibidem.

⁸⁾ Colectiunea de doine si lacrimioare de V. Aleșandri.

⁹⁾ Caciula 'nalta, cu motiulu lasatu, disa turcanescă.

Multe fiere din cei codrii,
Multi dusimani misci, semeti,
Dreptu in inimi, dreptu in frunte
Au simitu a loru sageti,
Câci ei suntu arcasii vrednici
Ai lui Stefanu, Domnulu Mare,
Ce si gatesce-acum sagét'a
S'o arunce 'n deparlare.

— „Copii tragedi! Eu vréu astadi
Sa me 'ntrecu in arcu cu voi!¹²⁾

Astu-feliu dice domnulu Stefanu,

Ieru voinicu amendoi

Se plecu, arcele'si incórdă...

Tragu... Sagetile loru sbóra,

Spinteca repede ventul,

Ce da focu si vjffiesce..

Se totu ducu, se ducu că gândul..

Si d'abia ochiulu zaresce

Pre cámpanu de parte... de parte

Loculu unde se cobóra.

Ur'a 'n ceriuri se radica...

Urla dealulu, cloctesce!

— „Sa traii copii!¹⁴⁾ le dice

Stefanu, ce-acum se gatesce,

Şbârnaiá cord'a din arcui-i:

Sagél'a fulgera 'n ventu...

Pere! Trece mai de parte

Si 'ntr'unu paltinu vechiu s'a 'nfrântu.

— „Acolo si-va altariulu!¹⁵⁾

Striga falniculu monarchu,

Ce se 'nchina si se pléca

Pre resboiniculu seu arcu.

— „Sa traiésca Domnulu Stefanu!

Mii de glasuri i uréza,

Ier' poporulu, josu pe vale,

Umilitu ingenunchiaza!

Si noi, la rendulu nostru, aidemu cu totii, frati români, sa ingenunchiamu pre acestu pamentu pre care acum patru seculi lau săntitu si sarutatu cu celu mai ferbinte doru de tiéra stramossi nostri!

Si ingenunchiamu cu pietate si devotare pre aceste plăuri, pre cari ei se prostern'au înaintea lui Dumnedien, cerenda-i corón'a biruintie, curagiul lupiei si alu sacrificiului, glori'a de a murí pentru aperarea caminului!

Si ingenunchiamu cu iubire, si „că mostenitori a-i drepturilor pentru pastrarea căror'a parintii nostri au facutu atátea jerife in vécurile trecute, sia că suvenirea acelora tempuri eroice sa descepte in noi similementulu detoriei ce avemu de a mări si de a pastrá pentru viitorime acésta monstrenire parintésca!“¹⁶⁾

(Va urmá)

Varietati.

* * * (Anunciu.) „La predarandi'a de statu din Dev'a se va tiené — conformu regulamentului de esamene in 22 si urmatóriele dile ale lui Septembre a. c. stilulu nov, primulu esamenu de calificatiune prevedutu in articululu de lege XXXVIII din 1868 § 102 precum si in § 33, din statutulu pentru administrarea preparandielor de statu.

„Acestu esamenu candidatii români lu voru poté depune in limb'a loru materna.

„Despre acest'a se incunosciintieza cei interesati cu observatiunea, cá suplicele documentate in sensulu legei le vá primi pâna la 8 Septembre a. c. stilulu nou directoriulu preparandiale Koós Ferencz.“²⁾

* * * (Unu muzeu de anticitatii) cu mumie egipiene si pernane, cu anticitatii roco-coane, arme d'ale popórelor selbatic, petri scumpe, margaritarie, monede, broderii antice francesc din casteloul regescu din Versailles; cu anticitatii egipiene, române, grece si germane etc., e deschis publicului in piati'a casarmelor. Facem atentu publiculu, cu deosebire celu cultu, la aceste raritati, caci ce-va asemenea nu s'a mai vediutu inca in Transilvania.

* * * Cumperarea siargeloru in arm'a angela. Nu va si fára interesu a audi cátu de scumpe erau pâna in dilele de curendu patentele diferite de oficeri in arm'a angela. Siarg'a de subcolonelu in gard'a r. (life-gards) costá 8250 punti sterlingu, majorulu plateau pentru ea 5350, capitanolu 3500, locotenintel 1600, sublocotenintel 1200 p. st. La infanteria costá patent'a capitanolui cu rangu de subcolonelu 4800, locotenintelui cu rangu de capitanolu 2050 si sublocotenintelui cu rangu de locoteninte 1200 p. st. La cavaleria de linia si infanteria in fine plateau subcolonelulu 4900, majo-

— Campania românilor contra turcilor dela 1595.

— „Magasini istoricu pentru Daci'a“ Balcessu, Vol. IV. pag. 3.

— Publicamu fára prejudiciu la principiulu pronuntiatu in privint'a scórelor si aparatu in fóia nostra. R.

rolo 3200, capitanulu 1800, locotenintele 700 și sublocotenintele 150 p. st. pentru siargia loru.

* * (Coler'a), care a grasatu în Petropolea asiă de multu, se pare a se estinde pâna preste confinile monarchiei austro-ungurești; acăstă se aderește prin bolnavirile numerose de colere în și impregnările Vienei — și si pre alte locuri — despre care medicii afirma că premergă colerei. Dupa unu raport din Constantinopol din 4 I. c. a decis consiliul sănătăriu a se provocă regimul otoman că sa asiedie unu cordonu confinariu militariu dela Bajazidu pâna la Sulemani'a, din cauza colerei care în Persia grăsează pretutindeni și pentru de a infrenă și alte proveniente din Ban'a și provinciele persiene.

Concursu.

Din partea comitetului protopresbiteralu gr. or. din tractul Siri'a (Világos) pentru ocuparea postului vacanță protopresbiteralu cu acăstă se deschide concursu.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu:

- Veniturile parochiei protopresbiterale din Siri'a precum: ună sesiune pamentu aratoriu, birulu și tacele parochiale.
- dela preetii gr. or. din tractul protopresbiteralu, birulu in grău a) 5 mesuri dela fia-care preotu.
- Tacsele stolare a) 1 fl. pentru fia-care siedula matrimoniala.

Doritorii cari voru voi a concurge pentru ocuparea postului protopresbiteralu suntu datori a documentă:

1. Cu documente valide, ca suntu apti și bine-măritati pre terenul bisericescu — scolaru și politico-nationalu.

2. Ca au frequentat regulat și absolvatu teologia și în care-va academia totă cursurile de drepturi, său celu putin 8 clase in care-va Liceumu cu succesu indestulitoriu.

3. Pre urma concurentului, din motivul ca totă a-facerile administrative bisericesci din protopresbiteralu Siriei statutoriu din 42 mii susțite gr. or. române se ducu in limb'a română, — e indatorat a documentă ca e versat in literatur'a națională română.

Fiindca terminulu alegerei s'a pusu pre 16 Septembrie 1871 st. v., recurenții au a substerne recursurile instruatu cu totă documentele poftite pâna la 10 Septembrie st. v., adresându-le deadreptul comitetului protopresbiteralu gr. or. tractualu in Siri'a (Vilagos) comitatului Aradu in Ungaria.

Datu din siedint'a comitetului protopresbiteralu tenuata la 29 Iuliu 1871 st. v.

Nicolau Beldea,
Adminitr. prot. că presied.
comit. protopresbit.

Teodoru Papp,
not. comitetului

(74—2)

Concursu.

Pentru ocuparea statuii vacante de invetitorășă la scol'a normală capitală gr. or. din comun'a libera Resinari se deschide prin acăstă concursu cu terminu pâna la 25 Augustu 1871 c. n.

Emolumentele suntu 262 fl. 50 xr. v. a.; relatu de lemne și quartiru.

Doritorele de a ocupa acestu postu se binevoiescă a astene la subscrisia eforia scolară concursele loru bine instruite și insocite de documentele, prin care să dovedescă calificatiunea loru de atari celu multu pâna la espirarea terminului susu fipsatu.

Concurențele de relegea gr. orientala voru ave preferinția.

Resinari, 17 Iuliu 1871.

(74—3) Eforia scolară.

Concursu.

Devenindu vacanta parochia gr. or. Balsi'a in protopresbiteralu II-le alu Geoagiu'ui, cerculu procesualu alu Almasiu'ui in Comitatulu Hunedorei, se scrie concursu pâna la 28 Augustu a. c. 1871.

Emolumentele suntu:

Dela 216 famili căte o ferdela de cuceruzu cu tuliu, căte o df de lueru dela tota famili'a, și stola indatăna pentru funcție parochiale.

Doritorii de a ocupa acăstă parochia au a-si instrui recursele loru in sensulu statutului organicu bisericescu și ale adresă susu mentionatului scaunu protopresbiteralu gr. or. in Secarambu pâna la terminulu preștipu.

Secarambu 31 Iuliu 1871.

In contielegere cu comitetul parochialu

Sabinu Pisoi
protop.

Deschiderea subscripsiunii de actiuni

la

Institutulu de creditu și de economii

„Albin'a”^(*)

Concessiunatu din partea înaltului ministeriu reg. ung. de agricultura, industria și comerțu cu datul din 20 Iuniu 1871 Nr. 6727.

Capitalulu societății constă din 300,000 florini v. a. impartit u in 3000 actiuni de căte 100 fl.

Capitalulu acăstă se va putea iumulti de adunare generală, cu aprobația guvernului, prin alta serie de actiuni pâna la jumătate de milionu florini.

In casul unei emisii năoue, actionarii de mai nainte au antășitatea dreptului d'a primi, în măsură actiunilor ce posedu, actiunile serii a două in pretul loru nominalu (§ 9).

Se punu deci acum la subscrise publica 3000 actiuni.

Conditionile suntu:

1. La subscrise se respunde 10% adela fia-care actiune 10 florini. Alte 20% se voru numeră la provocarea acestui comitetu și anume in 30 dile dela dău'a provocări. Versamintele aceste se cuietă prin adeverintie interimali.

2. Dupa respunderea a 30% se voru edă pre numele respectivilor certificate de actiuni prevedute ou copoți de interes și de castig.

3 Pentru coperirea speselelor dela începutu se mai respunde căte 1. fl. de actiune, care se va incassă cu rată II.

4. Versamintele mai departe voru urmă conform §. 10 din statut.

5. La casu, cându in terminulu pusu mai josu resultatulu subscrizerilor va trece preste 3000 actiuni, se va face o reducție proporțională intre toti subscritenii.

Subscrizerile se facu:

In **Sabiu** in cancelari'a comitetului și la dlu consiliariu Elia Macelariu, in **Brașovu** la d. comerciant Ioane Padure, in **Zernesci** la d. protop. Ioane Metianu, in **Fagarasiu** la d. vice-capitanu distr. Ioane Codru Dragusianu, in **Blasius** la d. profesor Ioane M. Moldovanu, in **Sebesiu** la d. secretar judiciale Ioane Paraschivu, in **Orestia** la d. advocat Dr. Avramu Tincu, in **Hatiegu** la d. comerciant Nicolau Petroviciu, in **Devă** la d. advocat Dr. Lazaru Petcu, in **Baită** la d. inspect. scolast. Iuliu Bardosi, in **Bai'a de Cris** la d. protonotariu Sigismundu Borlea, in **Abribu** la d. advocat Mateiu Nicula, in **Alb'a-Juli'a** la d. senatoru magistr. Alessandru Comanescu, in **Turd'a** la d. advocat Dr. Ioane Ratiu, in **Clusiu** la d. jude singularu Iosifu Popu, in **Gherla** la d. inspect. de banca Ioane Muresianu, in **Deesiu** la d. advocat Gabrielu Maniu, in **Siocuța-mare** la d. ablegatu dietale Ladislau Buteanu, in **Naseudu** la d. directoru gimn. Dr. Ioane Lazaru, in **Reghinulu-Săsescu** la d. advocat Michailu Orbonasiu, in **Tergul-Muresului** la d. comerciant Iosifu Fülep, in **Sighișor'a** la d. archiv. magistr. Ioane Siandru, in **Mediasiu** la d. advocat Ioane Pop'a, in **Timișor'a** la d. consiliariu Dr. Pavelu Vasiciu, in **Lugosiu** la d. advocat Dr. Aureliu Maniu, in **Caransebesiu** la d. secret. episc. Ioane Bartolomeu, in **Oravita** la d. adv. Simonu Mangiuca, in **Panciov'a** la d. locoteninte in pens. Ioane Balnosianu, in **Orsiov'a** la d. proprietariu Vasiliu Popoviciu, in **St.-Micleausiu-mare** la d. protop. gr. cat. Vicintiu Grozescu, in **Veselieciu** la d. pract. de adv. Ioane Siepetianu, in **Aradu** la d. vice-comite Sigismundu Popoviciu, in **Világos** la d. notariu opidanu Ioane Moldovanu, in **Lipova** la d. comerciant Davidu Simonu, in **Pecic'a-romana**, la d. notariu N. Filimonu, in **Beiusiu** la d. advocat Parteniu Cosma, in **Oradea-mare** la d. propriet. N. Diamandi, in **Sighetu Marmaciei** la d. adv. Ioane Mihali, in **Cernautiu** la d. profes. Ioanu lui Georgiu Sbiera, in **Pestă** la d. advocat Florianu Varg'a, in **Viena** la d. comerciant B. G. Popoviciu.

La cancelari'a acestui comitetu in Sabiu se primesc subscriziuni și din provincia prin posta, și acăstă se va încheia.

Subscripsiunea este deschisa pâna la 10 Octobre a. c. Iéra cu dău'a acăstă se va încheia.

Statutele societății precum și blanchetele de subscrise se află depuse in biroulu comitetului, cum și pre la toti reprezentantii nostrii din afara.

Actionarii primesc statutele gratisu, iéra altii cu 20 xr. exemplariulu, blanchete de subscrise se dau gratisu.

Cancelari'a comitetului este in Sabiu, strad'a Macelarilor nr. 110, unde suntu să se adresă toti scriitorile.

Sabiu, in 1 Augustu 1871.

Comitetul fundatoriu.

^(*) Dupa cum amu facutu cunoșcutu on. comitetu privatim ca nu amu primitu anunțul spre publicare facem și acum să de acăea noi deferim orice ansa de animositate asupra-ne în privința acăstă.

Red.